

**БІЛГОРОД-ДНІСТРОВСЬКИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ, БУДІВНИЦТВА ТА
КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ**

Циклова комісія суспільно-гуманітарних дисциплін



ЗАТВЕРДЖЕНО

**Заступник директора з
навчальної роботи**

Марина ЗАЙЧЕНКО

Зайченко 30 08 2024 р.

«СОЦІОЛОГІЯ»

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

здобувачів освіти спеціальності

123 Комп'ютерна інженерія

Білгород-Дністровський, 2024

Програма навчальної дисципліни «Соціологія» складена відповідно до освітньо-професійної програми для здобувачів освіти зі спеціальності **123 Комп'ютерна інженерія**.

Розробник: Коріневська Алла Іванівна, викладач суспільних дисциплін, кваліфікаційна категорія “спеціаліст вищої категорії”.

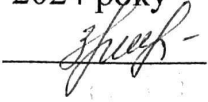
Навчальна програма розглянута та схвалена на засіданні циклової комісії суспільно-гуманітарних дисциплін

Протокол № 1 від 28.08.2024 року

Голова циклової комісії  Світлана ВАСІЛАШКО

Схвалено методичною радою Білгород-Дністровського фахового коледжу природокористування, будівництва та комп'ютерних технологій

Протокол № 6 від 29.06. 2024 року

Голова методичної ради  Марина ЗАЙЧЕНКО

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Компонент освітньої програми, спеціальність, освітньо-професійний ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів: 2	Компонент освітньої програми	Вибіркова	
Модулів: 3	Цикл дисциплін, які формують загальні компетентності	Рік підготовки:	
Змістових модулів: 3	Спеціальність 123 Комп'ютерна інженерія	3	-
Загальна кількість годин:60	Освітньо-кваліфікаційний рівень «Фаховий молодший бакалавр»	Семестр	
		5	-
		Лекційні заняття:	
		16 год.	-
		Практичні заняття	
		10 год.	-
		Самостійна робота	
		34 год.	-
		Індивідуальні заняття:	
		-	-
		Вид контролю: диференційований залік, 5-й семестр денна форма навчання	

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета - вивчення дисципліни, формування знань про суспільство; розвиток наукового світогляду та умінь застосовувати отримані знання при аналізі соціального клімату в колективі; розкриття творчого потенціалу студента, сутнісних сил людини, усвідомлення значущості суспільної злагоди та стабільності тощо.

Завдання - забезпечити належний рівень фундаментальних знань, необхідних для успішної роботи у майбутньому; - дати студенту уявлення щодо загальних принципів соціологічної науки і її ролі, як в історії суспільства, так і в сучасних умовах; - забезпечити вивчення соціальної структури і динаміки суспільного розвитку, основ соціологічних досліджень і формування навиків вживання їх в професійній діяльності; - формування соціально компетентної особистості тощо.

Предметом вивчення дисципліни «Соціологія» є певні сторони, аспекти, зв'язки, закономірності становлення й розвитку будь-якого суспільства. Тобто предметом соціології як науки є соціальні відносини, соціальні спільноти, соціальні інститути, явища та процеси, а також механізми їх взаємодії.

Міждисциплінарні зв'язки: з історією, філософією, економікою, культурологією та ін.

Набуті здобувачами освіти компетенції згідно з вимогами освітньо-професійної програми **“Комп'ютерна інженерія”**:

- ЗК 4. Здатність працювати у колективі та команді.
- ЗК 6. Здатність до виявлення, постановки та вирішення проблем.
- ЗК 8. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.
- ЗК 9. Здатність до саморегуляції та здорового способу життя.
- ЗК10. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів)
- ЗК 11. Прагнення до збереження навколишнього середовища

Структура навчальної дисципліни є орієнтовною. Під час складання навчальних програм викладачі навчальних закладів можуть вносити обґрунтовані зміни та доповнення в зміст програмного матеріалу і розподіл навчальних годин за темами в межах бюджетного часу, відведеному навчальним планом на вивчення дисципліни. Внесені зміни повинні бути обговорені на засіданні циклової комісії і затверджені заступником директора з навчальної роботи.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ І. Теоретична соціологія

Тема 1 Соціологія як наука

Основні етапи і тенденції розвитку соціологічної думки Становлення соціології як самостійної науки. Основні етапи і тенденції розвитку соціологічної думки. Загальні положення соціологічних поглядів О. Конта, Г. Спенсера, Е. Дюркгейма, М. Вебера, В. Парето.

Зародження соціологічної думки в Україні. Політична соціологія М. Драгоманова. Українська ідея М. Грушевського. Ідея національної держави В. Липинського. Проблеми і досягнення української соціології в умовах розбудови незалежної держави. Сучасний етап розвитку соціологічної науки.

Тема 2 Суспільство як соціальна система.

Зміст поняття «суспільство». Загальна характеристика базисних компонентів соціального життя: соціальні процеси, взаємодії, відносини та зміни; соціальні спільноти та соціальні інститути; соціальний зв'язок та контроль. Сутнісні риси суспільства, проблема типологізації суспільств. Характерні особливості і тенденції постіндустріального суспільства.

Соціальна структура суспільства та соціальна стратифікація. Поняття соціальної структури суспільства та її складові елементи. Соціальна стратифікація. Тенденції розвитку соціальної мобільності. Соціальні статуси та ролі, шляхи їх набуття. Процес модернізації та стратифікаційні зміни в сучасному українському суспільстві: проблеми та умови їх вирішення.

Соціальна взаємодія, соціальні відносини та соціальний контроль. Соціальні зміни та соціальні процеси. Природа та типи соціальних рухів. Різновиди соціальних процесів.

Тема 3 Соціальні відносини. Конфлікт як прояв соціальних відносин.

Соціологія конфлікту Предмет і метод соціології конфлікту. Природа, динаміка та механізми виникнення соціального конфлікту. Поняття, причини, мотиви. Функції та структура, стадії соціального конфлікту. Типологія і класифікація конфліктів, методи їх вирішення і попередження. Управління соціальним конфліктом. Профілактика конфліктів, управління поведінкою особистості з метою запобігання конфліктам.

Тема 4 Соціальні процеси.

Особливості етнічних, релігійних процесів в Україні. Соціальні інститути суспільства.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II.

Спеціальні та галузеві соціологічні теорії

Тема 5 Економічна соціологія.

Соціологія менеджменту та праці . Роль соціології праці та управління у вирішенні соціально-економічних проблем. Особистість сучасного керівника та методи підвищення ефективності його праці та взаємодії з трудовим колективом.

Тема 6 Політична соціологія. Соціологія громадської думки.

Соціологія політики Політика як суспільне явище і об'єкт соціального наукового аналізу. Проблемне поле соціології політики та його основні елементи . Особистість як суб'єкт політичних відносин, участь в політичному житті. Електоральні дослідження в соціології політики.

Тема 7 Соціологія особистості.

Особистість як об'єкт та суб'єкт соціальних відносин. Соціальна структура та типологія особистості. Сутність процесу соціалізації: етапи (первинна, вторинна), компоненти (освіта, виховання) та фази (соціальна адаптація, інтеріоризація). Соціальний статус особистості, соціальна роль. Соціальна поведінка та фактори її формування. Молодь як специфічна соціально-демографічна спільнота. Молодіжні субкультури. Процес інтеграції молоді в суспільні структури. Причини девіантної поведінки молодих людей та соціальна корекція цього стану. Організація вільного часу молоді в українському суспільстві як один із шляхів попередження, подолання явищ десоціалізації особистості.

Особистість у системі соціальних зв'язків.

Соціологія молоді

Молодь як специфічна соціально-демографічна група суспільства. Сучасні соціальні проблеми молоді: спосіб життя, праця, побут, суспільно-політичне життя і культура. Соціальна зрілість як риса духовного світу молодої людини. Мораль як свідомість і мотив поведінки молодої людини. Соціальні цінності, їх місце у мотивації поведінки молоді. Роль молоді в системі суспільних структур. Проблеми якості освітньо-професійного рівня молоді на шляху до інтеграції в європейський простір.

Тема 8 Соціологія сім'ї. Гендерна соціологія

Поняття про предмет соціології сім'ї. Сім'я та шлюб як соціальні інститути. Структура, функції сучасної сім'ї. Типологія сім'ї. Причини сімейних конфліктів як предмет соціологічних досліджень. Підготовка молоді до створення сім'ї, зміцнення її стабільності як стратегічні суспільні завдання українського соціуму. Демографічна ситуація в Україні.

Співвідношення понять «стать» та «гендер». Основні положення гендерної соціології; проблеми гендерної соціалізації; гендерні ідеали, стереотипи та тенденції до їх змінювання в сучасному суспільстві.

Тема 9 Соціологія гуманітарної сфери.

Поняття культури в соціології. Види культури. Культура як якість суспільного життя. Форми культури та їх взаємодія. Соціальні функції культури; її структурні елементи: мова, традиції, норми, цінності, обряди, знання, переконання. Акультураційні стратегії в сучасному світі.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ III.

Методики організації конкретних соціологічних досліджень

Тема 10 Методи збору соціологічної інформації

Методи соціологічних досліджень Основні методи конкретно-соціологічних досліджень. Опитувальні методи збору соціологічної інформації. Види опитувань: анкетування, інтерв'ю, соціометричне опитування. Спостереження та його види.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви розділів і тем	Кількість годин								
	денна форма				заочна форма				
	з них				з них				
	в с ь о г о	т е о р е т и ч н і	п р а к т и ч н і	с а м о с т і й н і	в с ь о г о	т е о р е т и ч н і	п р а к т и ч н і	і н д и в і д у а л ь н і	с а м о с і й н і
МОДУЛЬ I Теоретична соціологія									
1. Соціологія як наука	5	2	-	3	-	-	-	-	-
2. Суспільство як соціальна система. Соціальна структура суспільства та соціальна стратифікація.	7	2	2	3	-	-	-	-	-
3. Соціальні відносини. Конфлікт як прояв соціальних відносин.	5	2	-	3	-	-	-	-	-
4. Соціальні процеси. Особливості етнічних, релігійних процесів в Україні	7	2	2	3	-	-	-	-	-

Всього за модулем:	24	8	4	12	-	-	-	-	-
МОДУЛЬ II. Спеціальні та галузеві соціологічні теорії									
5. Особистість і суспільство.	5	2		3	-	-	-	-	-
6 Соціологія сім'ї. Гендерна соціологія	5	2		3	-	-	-	-	-
7. Політична соціологія. Соціологія громадської думки.	7	2	2	3	-	-	-	-	-
8. Соціологія молоді	3	-	-	3	-	-	-	-	-
9. Соціологія гуманітарної сфери.	5	-	2	3	-	-	-	-	-
Всього за модулем:	25	6	4	15	-	-	-	-	-
МОДУЛЬ III. Методики організації конкретних соціологічних досліджень									
10.Методи збору соціологічної інформації	11	2	2	7	-	-	-	-	-
Всього за модулем:	11	2	2	7	-	-	-	-	-
Усього:	60	16	10	34	-	-	-	-	-

5. МЕТОДИ ТА ФОРМИ НАВЧАННЯ

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

Словесні методи (бесіда, розповідь, пояснення, лекції тощо) характерні тим, що інформацію для засвоєння здобувач освіти отримує вербальними засобами, тобто через слово.

Наочні методи - інформація для засвоєння одержується на основі сенсорно-перцептивної діяльності (демонстрування, ілюстрації, показ об'єкта, моделі).

Практичні методи. Суть їх у тому, що шляхом виконання практичних дій здобувач освіти отримує деяку інформацію, яку аналізує, робить висновок і приходить до тих знань, які необхідно засвоїти. Особливість методу в тому, що діяльність з одержання знань накладається в часі на діяльність з їх застосування, що дає винятково важливий педагогічний ефект.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності.

1. Бесіда або діалог з аудиторією. Ставиться серія запитань, які потребують відповіді. Це дає можливість зрозуміти, чи готові здобувачі освіти сприймати новий матеріал, чи їх потрібно активізувати. Практика показує, що здобувачі освіти йдуть на заняття не підготовлені, але коли знають, що буде опитування – готуються. Разом з тим це дає можливість виявити прогалини, що важливо не стільки для здобувача освіти, як для викладача.

2. Сократична бесіда. Ставиться серія запитань, які дають можливість здобувачу освіти дати відповідь, що спонукає з зацікавленістю сприймати новий матеріал.

3. Проблемне заняття. Висловлюється проблема, з метою викликати зацікавленість у здобувачів освіти. Цей вид інтерактивних технологій можна використовувати після опрацювання серії занять, бо здобувачі освіти вже повинні мати багаж знань.

4. Дискусія. Відбувається активний обмін думками. Це різновид проблемних лекцій. Проводяться ділові ігри, самостійна робота. Лекція-дискусія дає можливість охопити складний, великий за обсягом і найбільш вдалий матеріал.

5. Аналіз конкретних ситуацій. Береться конкретна ситуація з життя (професійна діяльність, соціум тощо) і вирішується різними шляхами. Сьогодні неможливо навчати здобувача освіти старими методами. Знань стало так багато, професійні навички стали настільки різноманітними, що їх неможливо передати в повному обсязі в межах традиційних методів, шляхом ретрансляції, позбавленої емоційності.

6. Заняття з використанням техніки зворотного зв'язку. Після подачі лекції починається її обговорення. З'ясовується наскільки здобувачі освіти зрозуміли матеріал.

7. Метод «заверши фразу». Здобувач освіти може продовжувати її своїми словами, а не так як у конспекті.

8. Консультація. Для індивідуальної роботи зі здобувачами освіти використовують **пояснення.**

6.МЕТОДИ ТА ФОРМИ КОНТРОЛЮ

За місцем у навчальному процесі розрізняють **вхідний, поточний, періодичний, підсумковий види контролю**.

Вхідний контроль – використовують перед вивченням нової теми на початку семестру для з'ясування загального рівня підготовки здобувачів освіти з дисципліни, щоб передбачити організацію їх навчально-пізнавальної діяльності.

Поточний контроль – спостереження викладача за навчальною діяльністю здобувачів освіти на занятті. Метою його є отримання оперативних даних про рівень знань здобувачів освіти і якість навчальної роботи на занятті, оптимізація управління навчальним процесом.

Періодичний (тематичний) контроль – виявлення й оцінювання засвоєних на кількох попередніх заняттях знань, умінь здобувачів освіти з метою визначення, наскільки успішно вони володіють системою знань, чи відповідають ці знання програмі. Різновидом періодичного є **тематичний контроль**, що полягає у перевірці та оцінюванні знань здобувачів освіти з кожної теми і спрямований на те, щоб усі належно засвоїли кожен тему.

Підсумковий контроль здійснюється наприкінці семестру або навчального року. Підсумкову оцінку за семестр виставляють за результатами тематичного оцінювання, за рік – на основі семестрових оцінок.

Навчальні досягнення здобувачів освіти з навчальної дисципліни “Комп'ютерна інженерія” можуть оцінюватися за кредитно-трансферною системою ЄКТС, в основу якої покладено принцип прозорості, об'єктивності, індивідуальності та певної уніфікованості. Головне завдання при цьому – досягти найбільш ефективного та об'єктивного оцінювання, яке повинне одночасно виконувати контролюючу й мотивуючу функції.

Кожен модуль включає лекційні та практичні заняття, самостійну роботу.

Модульний контроль знань здобувачів освіти здійснюється через проведення аудиторних письмових контрольних робіт або комп'ютерного тестування.

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на практичних заняттях, під час виконання самостійної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- своєчасність виконання завдань;
- повний обсяг їх виконання;
- якість виконання навчальних завдань;
- самостійність виконання;
- творчий підхід до виконання завдань;
- ініціативність у навчальній діяльності.

7. ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти здійснюється відповідно до «Положення про оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти у Білгород-Дністровському фаховому коледжі природокористування, будівництва та комп'ютерних технологій».

Формою семестрової атестації є диференційований залік – 5-й семестр.

Результати навчання здобувачів фахової передвищої освіти Коледжу з теоретичної та практичної підготовки можуть оцінюватись за 100-бальною шкалою, оцінкою в ЄКТС.

Відповідно рейтинг здобувача освіти із засвоєння навчальної дисципліни може складатися з рейтингу з навчальної роботи – 70 балів та рейтингу з атестації – 30 балів. Таким чином, на оцінювання засвоєння змістових модулів, на які поділяється навчальний матеріал дисципліни, передбачається 70 балів. Рейтингові оцінки із змістових модулів, як і рейтинг з атестації, теж обчислюються за 100-бальною шкалою.

Для занесення оцінок до екзаменаційної відомості, індивідуального навчального плану здобувача освіти (залікової книжки) та журналу рейтингової оцінки знань здобувача освіти його рейтинг з різних видів навчальної роботи у балах переводиться у національну та ЄКТС (Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система) оцінки згідно з таблицею.)

Відповідність результатів контролю знань за різними шкалами і критерії оцінювання

Оцінка ЄКТС	Сума балів за 100 бальною шкалою	Національна шкала (12-бальна)	Національна шкала (4-бальна)	Рівень компетентності	Критерії оцінювання
A	90 – 100 (відмінно)	12-10	відмінно	Високий рівень	Здобувач освіти виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати набуті знання і вміння для ухвалення рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні обдарування і нахили.
B	85 – 89 (дуже добре)	9-8	добре	Достатній рівень	Здобувач освіти вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи і задачі у стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна
C	75 – 84 (добре)	7			Здобувач освіти вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача; в цілому самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, серед яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок
D	70 – 74 (задовільно)	6-5	задовільно	Середній рівень	Здобувач освіти відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень; з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих.
E	60 – 69 (достатньо)	4			Здобувач освіти володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні
FX	35 – 59 (незадовільно)	3	незадовільно	Початковий рівень	Здобувач освіти володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу
F	1 – 34 (незадовільно)	2			Здобувач освіти володіє матеріалом на елементарному рівні засвоєння, викладає його уривчастими реченнями, виявляє здатність викласти думку на елементарному рівні.
		1			Здобувач освіти володіє навчальним матеріалом на рівні елементарного розпізнавання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів, що позначаються учнем окремими словами чи реченнями.

8.МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСУ

1. Підручники та посібники.
2. Конспекти лекцій.
3. Лекції на електронних носіях
4. Презентації
5. Методичні вказівки до практичних робіт.
6. Матеріали для самостійного вивчення на електронних носіях.
7. Індивідуальні завдання студентів
8. Методичні вказівки до курсового проекту
9. Методичні вказівки до розрахунково-конструктивного розділу дипломного проекту
10. Матеріали з контролю знань студентів
11. Стенди та інші наглядне обладнання аудиторії

Вивчення дисципліни здобувачами освіти передбачає вміння використовувати різні інформаційні ресурси – опубліковану українську та іноземну літературу (нормативні документи, підручники, навчальні посібники, наукові періодичні та монографічні видання, словники, довідники тощо), методичну літературу та Інтернет-джерела.

9.РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Базова

1. Богданова Н.Г. Соціологія: навч.-метод. посіб. для студентів ВНЗ / Н. Г. Богданова; Укр. інж.-пед. акад., Навч.-наук. проф.-пед. ін-т. - Харків: УІПА, 2014. - 127 с.
2. Яремчук С.С. Соціологія: навч. посіб. / С. С. Яремчук ; Чернів. нац. ун-т ім. Юрія Федьковича. - Чернівці : Рута, 2015. - 239 с.
3. Козирєв М.П. Соціологія: підручник / М. П. Козирєв; Львів. держ. ун-т внутр. справ. - Львів : Львів. держ. ун-т внутр. справ, 2016. - 655 с.
4. Вербець В. Соціологія: навч. посібн. К.: Кондор. 2019. 550 с.
5. Дворецька Г. Соціологія: навч. посібн. Вид. 4-те, перероб. і доп. К.: 2022. 472 с.

Додаткова

1. Примуш М.В. Загальна соціологія. Навч. посібник. - К. : Професіонал, 2004. - 590 с.
2. <http://nauchim.org.ua/uchebnaja-literatura/filosofiya-sociologiya-kulturologiya/143-sociologiya-dvorecka-g-v.html> Соціологія: Підручник / Н. П. Осипова, В. Д. Воднік, Г. П. Клімова та ін.; За ред. Н. П. Осипової. — К.: Юрінком Інтер, 2013. — 336 с.
3. <http://radnuk.info/pidrychnuku/sotsiologiya/507-osupova.html> Гіденс Е. Соціологія. – К.: Основи, 2009. – 701 с.

Інтернет-ресурси

Офіційний веб-сайт Президента України <http://www.president.gov.ua>.

Офіційний веб-сайт Верховної Ради України <http://www.portal.rada.gov.ua>

Офіційний веб-сайт Кабінету Міністрів України <http://www.kmu.gov.ua>

Офіційний сайт Соціологічної асоціації України <http://www.sau.kiev.ua/>

Офіційний сайт Інституту соціології Національної Академії Наук України
<http://www.isoc.com.ua/institute/> -

Соціологія: теорія, методи, маркетинг. Наукова періодика України. Інститут соціології
НАН України. URL: <http://stmm.in.ua/archive/>